

чужды народы, съ които ти ся находжали въ неприятельско отношеніе, както въ Франкскы-ты, Германскы-ты, Унгарскы-ты, Сръбскы-ты, Россійскы-ты, а най выше въ Византійскы-ты. Обаче всичко, что можемъ да съставимъ отъ речены-ты чужды свидѣтельства, заключава въ себе си, токо речи, само воинскы събытія, и затова можемъ да прѣдставимъ само една военнѣ и, така да кажемъ, вънкашиѣ исторіѣ на Българе-ты. Нѣ исторія-та на тѣхнѣ-тѣ гражданственность, образованность, на успѣхы-ты имъ въ искусства-та и въ поминокъ, или, како да речемъ, исторія-та на вътрешній и'мъ животь трѣбва да ся открыва още съ прилѣжно издирване. Объемъ-тѣ на прѣдирятый ми краткъ поглядъ на исторіѣ-тѣ на тоя народъ не може даима въ себи си такыя трудове; това принадлежи на пространнѣ исторіѣ. Мы тука ще фанимъ само най главны-ты и' чрты, и малко ще ся простираме само тамъ, отъ дѣто ще можемъ да почерпемъ нѣчто за объясненіе-то Россійскѣ-тѣ Исторіѣ.

Правленіе то на Българе-ты было монархическо, важны-ты работы рѣшалъ вѣрховный свѣтъ, който былъ отъ бояре и воеводы, и ги подносиль на царя за потвърдяване. Статскы-ты чиновне зафащали Българе-ти; воеводы сѣ наричали само начялници-ти на войскы-ты, или коменданты-ти на градове-ты, или на крѣпости-ты. Князове сѣ наричали само членове-ти на царскѣ-тѣ фамиліѣ.

България весма рано начна да има постояннѣ войскѣ, зачто катомъ имаше всегдашнѣ дипломатическѣ свръзкѣ съ Византійци-ты, и катомъ гдѣдѣше регулярны-ты имъ войскы расположены въ Тракыѣ, а повече на прѣдѣлы-ты Българскы, принуждавашеся за своѣ-тѣ безопасность и тя да дръжи на прѣдѣлы-ты корпусы, надъ които, спорядъ свидѣтельство то на Византійци-ты командовали вънкаши-ти воеводы (Voelades ab extus), сир. стояли срѣщу вънкашны-ты неприятели.

Всичкы-ты тѣсни проходи (буази) прѣзъ Балканскы-ты и Гемускы горы ся защитывахъ и отъ двѣ-ты страны съ крѣпости (калета), завалы, или само съ войскѣ. Българе ти много обычали да зидать крѣпости, а по'выше на проходи-ты, който въ послѣдне врѣмя въ Българіѣ бяхъ множество: най-главны-ты отъ тѣхъ сѣ были: непобѣдимый Берникъ; Прѣ-